

SOCIAL RIGHTS MONITOR 2020

EUROPÆISKE TRENDS

solidar

TOGETHER FOR
social europe

FEPS
FOUNDATION FOR EUROPEAN
PROGRESSIVE STUDIES

INTRODUKTION

Den anden udgave af SOLIDAR's Social Rights Monitor giver indsigt i de sociale rettigheds tilstand i forskellige europæiske lande. Denne udgave rapporterer om 14 lande i Den Europæiske Union - Belgien, Bulgarien, Kroatien, Tjekkiet, Danmark, Estland, Frankrig, Tyskland, Ungarn, Italien, Slovakiet, Spanien og Holland samt de to kandidatlande Serbien og Nordmakedonien og ét medlemsland, der forlod EU i 2020, Det Forenede Kongerige (UK). Social Rights Monitor 2020 vurderer det sociale Europas tilstand med hensyn til ligestilling, rimelige arbejdsvilkår, social beskyttelse, inklusion og råderum for civilsamfundet. Dette sker på baggrund af observationer foretaget af nationale strategigrupper (NSG'er), der er etableret i hvert af de 17 lande af et medlem af SOLIDAR eller en partner. Disse grupper repræsenterer den ekspertise, der er samlet hos civilsamfundsorganisationer, akademikere og eksperter på området, understøttet af statistiske data og videnskabelige resultater.

Midt i en verdensomspændende pandemi er der kommet fokus på folkesundhed og økonomi. Sociale rettigheder er imidlertid også kommet under massivt pres som en følge af covid-19 og de foranstaltninger, der er indført for at bekæmpe denne sygdom. Vores nationale strategigrupper har observeret, at eksisterende

uligheder - med hensyn til indkomst, jobsikkerhed, adgang til sundheds- og grundlæggende serviceydelser - er blevet forstærket af pandemien. SOLIDAR frygter, at de fremskridt, der er sket siden den økonomiske krise i 2008, vil blive rullet tilbage i kampen mod virussen og den heraf følgende økonomiske skade. Vi skal ikke udelukkende bestrebe os på at vende tilbage til normale tilstande, men i stedet gennemføre en fair omstilling, hvor vi skaber en ny normalitet, som er mere retfærdig, mere bæredygtig, mere inkluderende og mere ligeværdig for alle. SOLIDAR's nationale strategigrupper advarer om, at de bekymrende tendenser med forøgede begrænsninger på civilsamfundets frihedsrettigheder og angreb på den frie presse er fortsat og intensiveret i løbet af det seneste år - til tider under dække af covid-19-foranstaltninger.

Social Rights Monitor 2020 vurderer afslutningsvis, i hvilket omfang disse spørgsmål er blevet adresseret gennem de landespecifikke henstillinger for 2020 fra det europæiske semester. Især i den nuværende situation, hvor semesterprocessen er slået sammen med planerne for genopretning og modstandsdygtighed, anser vi det for at være af afgørende betydning, at disse henstillinger dirigerer medlemslandene i retning mod en socialt bæredygtig genopretning efter covid-19-krisen.

	2018	2019
GINI-indeks ¹	30,8	30,7
Arbejdsløshed ²	6,8%	6,3%
Indeks for ligestilling mellem kønnene ³	67,4	67,9
Fattigdom hos personer i beskæftigelse ⁴	9,4%	9,2%
Overbefolkede boliger ⁵	15,5%	15,6%

Udvalgte indikatorer for de sociale rettigheds tilstand i Europa

1 Eurostat (2020). Gini-koefficient for ækvivaleret disponibel indkomst: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?lang=en&dataset=ilc_di12

2 Eurostat (2020). Arbejdsløshed efter køn og alder: årlige data: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en

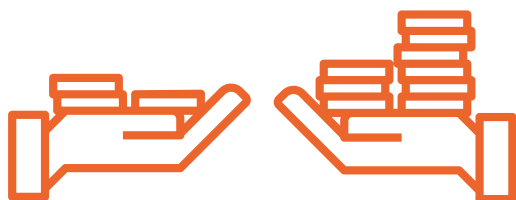
3 Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE) (2020). Indeks for ligestilling mellem kønnene: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/BE>

4 Eurostat (2020). Fattigdomsrisikofrekvensen for personer i beskæftigelse: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tespm070/default/table?lang=en>

5 Eurostat (2020). Rate for overbefolkning efter alder, køn og fattigdomsstatus - samlet population: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_lvho05a/default/table?lang=en

LIGE MULIGHEDER OG RIMELIGE ARBEJDSVILKÅR

I Social Rights Monitor 2019 så vi nogle forbedringer i de sociale forhold, selv om nogle europæiske lande mht. for eksempel beskæftigelse og lønvækst stadig ikke var vendt tilbage til de niveauer, der eksisterede før 2008-krisen. I Social Rights Monitor 2020 ser vi nogle positive udviklingstendenser med forøgede minimumslønninger i Spanien, Tjekkiet, Ungarn og Slovakiet. SOLIDAR-partnere i alle 17 lande udtrykker imidlertid deres bekymring over de voksende indkomstuligheder. Denne bekymring bekræftes af landenes Gini-koefficienter, hvoraf mange er steget en smule siden 2010.⁶

Samlet set rapporterer de nationale strategigrupper ikke om større ændringer i beskatningsforholdene. De peger dog på, at skattebyrden på lavindkomsthusholdninger fortsætter med at være høj - til tider som følge af flad beskatning af indkomst og en relativt høj beskatning på forbrug, især i Bulgarien, Tjekkiet, Estland, Grækenland og Ungarn. I lande, som fortsat har et fladt skattesystem, påvirkes lavindkomsthusholdninger uforholdsmæssigt og har en tendens til at betale en relativt høj andel af deres indkomst i skatter. Den seneste skattereform i Belgien var til gavn for arbejdstagere med lavtlønsarbejde, men bidrog ikke til lette beskatningen for personer uden for arbejdsmarkedet.

BESKÆFTIGELSE

Ved afslutningen af 2019 var beskæftigelsesprocenten i EU-28-området rekordhøj med 69,5%.⁷ Rent faktisk rapporterede flere af de nationale strategigrupper om mangel på arbejdskraft, særlig inden for sundheds-, uddannelses- og servicesektorerne. Denne forøgede efterspørgsel efter arbejdskraft har imidlertid ikke ført til en forbedring af arbejdsvilkårene. Det mest presserende problem er den forøgede usikkerhed på arbejdsmarkedet, hvilket alle de nationale strategigrupper angiver som et bekymringspunkt. Allerede i SOLIDAR's Social Rights Monitor 2019 blev der gjort opmærksom på, at utryghed og jobusikkerhed på arbejdsmarkedet var alvorlige bekymringspunkter. Covid-19-krisen har imidlertid gjort risiciene inden for sundheds-, uddannelses- og servicesektorerne pinagtigt tydelige. Det samme problem påvirker ligeledes udvidelseslandene, såsom Makedonien, hvor uformel beskæftigelse er et væsentligt træk ved arbejdsmarkedet.⁸ I Serbien gør NSG'en opmærksom på, at høj ungdomsarbejdsløshed og hjerneflugt er centrale bekymringspunkter og udfordringer for beskæftigelsessituationen på mellemlangt til langt sigt.

6 Eurostat (2020). Gini-koefficient for ækvivaleret disponibel indkomst: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi190/default/table?lang=en>

7 Eurostat (2020). Beskæftigelsesfrekvenser efter køn, alder og statsborgerskab (%): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSQ_ERGAN_custom_160161/default/table?lang=en

8 Europa-Kommissionen (2020) Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene – Nordmakedonien 2020 Rapport https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf

Selv om der kun er få aktuelle data, har covid-19-krisen uomtvisteligt haft en kolossal indvirkning på beskæftigelsen i næsten alle europæiske lande og vil med al sandsynlighed fortsætte med at have det i den nærmeste fremtid. Vi har siden februar 2020 set arbejdsløshedsprocenten i EU-27-området stige med en hel procent, fra 6,5% af befolkningen til 7,5% i september. I Spanien, et af de lande, der blev hårdest ramt af såvel den første som den anden bølge af virussen, er arbejdsløsheden steget med næsten 3% procent siden begyndelsen af krisen.⁹ Visse sektorer og kategorier af arbejdstagere er blevet ramt hårdere end andre. Vores nationale strategigrupper rapporterer, at nogle af de sektorer, der er hårdest ramt, såsom hotel- og restaurationsbranchen og turismeindustrien, samtidig tilhører de sektorer, som beskæftiger en relativt stor andel af arbejdstagere i usikre ansættelsesforhold og personer fra sårbare grupper såsom kvinder, unge og migranter. Covid-19 og nedlukningsforanstaltningerne, der fulgte i mange lande, havde en særlig stor indvirkning på disse sektorer. Dertil kommer, at mange af de personer, der er ansat i disse sektorer, har usikre ansættelseskontrakter, hvilket betyder, at de står ubeskyttede tilbage efter at være blevet arbejdsløse.

Med henblik på at forhindre masseafskedigelse har de fleste regeringer indført nødforanstaltninger, herunder ordninger med nedsat arbejdstid, der dækker en del af arbejdstagernes lønninger. I hvor høj grad disse ordninger med succes har beskyttet arbejdstagernes indkomster og fremtidige jobsikkerhed, varierer fra land til land. Den procentdel af lønningerne, der er omfattet af ordningerne, varierer ligeledes - fra 100% i Irland til kun 50% af mindstelønnen i Polen.¹⁰ Nogle lande har gjort ordningen betinget ved for eksempel at forbyde de virksomheder, der gør brug af den, at afskedige arbejdstagere.

UDDANNELSE

Vores nationale strategigrupper rapporterer om nogle modsætningsfyldte tendenser for personer, der forlader skolen i en tidlig alder og uden afgangsbetegnelse. I nogle lande udgør de et voksende problem, mens andre lande ser ud til at have større succes med at håndtere denne problemstilling. Samlet set ser vi en positiv tendens, da andelen af personer, der forlader skolen i en tidlig alder og uden afgangsbetegnelse, svinder ind: I 2009 forlod 14,2% af eleverne i EU-28-området skolen uden afgangsbetegnelse; i 2019 var dette tal faldet til 10,3%.¹¹ På trods af dette påpeger vores NSG'er, at sårbare grupper såsom romaer og elever fra lavindkomsthusholdninger stadig har en større sandsynlighed for at forlade skolen uden et afgangsbetegnelse - og dette gælder for alle lande. Der fortsætter også med at eksistere en slående forskel mellem kønnene, hvor elever af hankøn har en betydeligt større sandsynlighed for at forlade skolen i en tidlig alder sammenlignet med deres kvindelige modstykker. Til alt held er denne kønsbetingede forskel ved at udjævne sig. Vi ser også en positiv tendens med hensyn til antallet af unge mennesker, der hverken går i skole, er under uddannelse eller i beskæftigelse - den såkaldte NEET-gruppe (Not in Employment, Education or Training). Dette antal er faldet fra et højdepunkt på 15,9% i 2013 til 12,5% i 2019 i henhold til Eurostat i 2020.¹²

Nogle NSG'er gør også opmærksom på manglen på kvalificerede undervisere, hvilket påvirker kvaliteten af uddannelserne og skaber uligheder mellem regioner, da nogle har større mangel på undervisere end andre. I nogle lande, såsom Bulgarien, er ulighederne blevet yderligere forværret gennem overførslen af uddannelseskompetencer til lokale myndigheder. Hertil kommer, at mange elever som følge af covid-19 har været afhængige af fjernundervisning, hvilket har bevirket, at de eksisterende socioøkonomiske uligheder er blevet yderligere

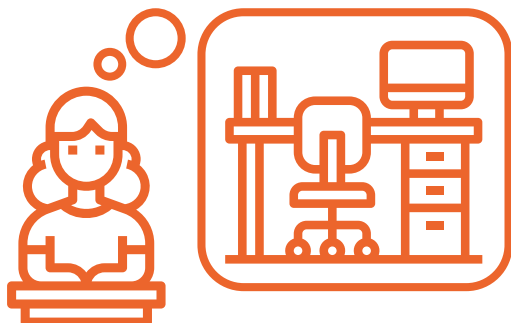
9 Eurostat (2020). Arbejdsløshed efter køn og alder – månedlige data: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_m/default/table?lang=en

10 ETUC (8. maj 2020). Covid-19 Watch ETUC Briefingnotat: Nedsat arbejdstid: https://www.etuc.org/sites/default/files/publication/file/2020-05/Covid_19%20Briefing%20Short%20Time%20Work%20Measures%2030%20April.pdf

11 Eurostat (2020). Personer, der forlader en uddannelse/erhvervsuddannelse uden at afslutte forløbet, opdelt efter køn og arbejdsmarkedsstatus: <https://bit.ly/3lmldl6>

12 Eurostat (2020). Unge mennesker, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse eller i gang med en arbejdsmarkedsuddannelse, opdelt efter køn (NEET-gruppen): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_20/default/table?lang=en

forstærket. I adskillige lande, herunder Italien og Spanien, rapporterer lærere, at især elever fra lavindkomsthusholdninger har problemer med at følge onlineundervisningen, da de ofte mangler de teknologiske værktøjer og et roligt sted i hjemmet, hvor de kan beskæftige sig med deres hjemmearbejde.

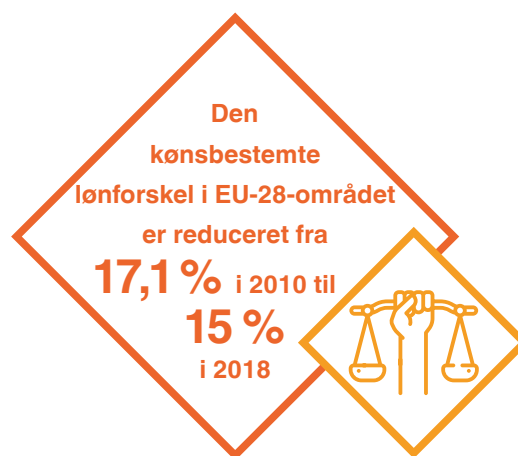

Dette hænger sammen med en anden problemstilling, der har fået en akut problematisk karakter: manglen på it-færdigheder hos mange europæere. Denne udfordring var allerede anerkendt før covid-19-pandemien. Under formand von der Leyen har Europa-Kommissionen gjort A Europe fit for the digital age (et Europa, der er klar til den digitale tidsalder) til en af sine prioriteter. Dette spiller en fremtrædende rolle i den europæiske semestercyklus for 2021 og vil blive adresseret gennem dagsordenen for digitale færdigheder.¹³ Der var i forvejen en stigende efterspørgsel efter digitale færdigheder på arbejdsmarkedet, og covid-19 har gjort disse færdigheder uundværlige for millioner af elever og studerende med henblik på at kunne følge fjernundervisningen. Pandemien har ligeledes gjort digitale færdigheder til et essentielt værktøj til brug for hjemmearbejde og til at kunne tilgå offentlige forvaltningstjenester online.

LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

Samlet set er der sket en mindre forbedring i ligestillingen mellem kønnene i EU-28-området, hvilket ses af, at Indeks for ligestilling

mellem kønnene er steget fra 67,4% i 2019 til 67,9% i 2020.¹⁴ På trods af denne kendsgerning er der kun sket begrænsede fremskridt, og vores nationale strategigrupper rapporterer, at gennemførelsen af EU-Rådets direktiv om balance mellem arbejdsliv og privatliv kun sker langsomt og med store forskelle mellem medlemslandene. Vi ser nogle positive udviklingstendenser inden for børnepasning og løngennemsigtighed. Ligestilling mellem kønnene er dog fortsat ikke et fast og integreret omdrejningspunkt i de fleste europæiske lande, og NSG'er påpeger, at der mangler en overordnet ramme for denne problemstilling.

Den kønsbestemte lønforskel i EU-28-området er reduceret fra 17,1% i 2010 til 15% i 2018. På dette område ser vi dog store forskelle mellem landene: I Luxembourg tjener kvinder i gennemsnit 1,4% mindre i timen sammenlignet med mændene, mens forskellen i Estland er 21,8%.¹⁵ For at få et fuldt billede af ligestillingen mellem kønnene - eller manglen på samme - på arbejdsmarkedet er det vigtigt også at inddrage forskellen i mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens. I Rumænien ser vi for eksempel en relativt lav kønsbetinget lønforskel (2,2%), men en af de højeste kønsbetingede forskelle i beskæftigelsesfrekvensen på 19%.¹⁶ På lignende vis er arbejdskraften i Danmark yderst opdelt med en overrepræsentation af kvinder, der er ansat i lavtlønsjob i den offentlige sektor.

¹³ Europa-Kommissionen (2020). Kommissionen præsenterer den europæiske dagsorden for kvalifikationer til sikring af bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1196

¹⁴ EIGE (2020). Indeks for ligestilling mellem kønnene: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020>

¹⁵ Eurostat (2020). Kønsbetinget lønforskel i ukorrigeret form: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_05_20/default/table?lang=en

¹⁶ Eurostat (2020). Kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvens: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_05_30/default/table?lang=en

SOCIAL BESKYTTELSE OG INKLUSION

Siden 2013 har de offentlige udgifter¹⁷ til social sikring¹⁸ i procent af BNP været støt faldende. I tiden før covid så vi, at andelen af mennesker i Europa, der er i fare for at havne i fattigdom, faldt en smule til 16,8% i 2019.¹⁹ Denne udvikling kan primært tilskrives de stigende beskæftigelsesniveauer og vedrører fortrinsvist personer, der er i beskæftigelse. I virkeligheden er der betydelige forskelle mellem sociale grupper, og vores NSG'er henleder opmærksomheden på den kendsgerning, at mindstelønsordninger og foranstaltninger til bekæmpelse af fattigdom i mange medlemslande er utilstrækkelige til at løfte mennesker ud af fattigdom. I Grækenland og Ungarn er finansieringen af social sikring kommet under tryk, da arbejdsgivernes andel af bidrag til sociale sikringsordninger er sænket. På dette område ser vi dog også nogle positive udviklingstendenser, såsom indførelsen af nye mindstelønsordninger i Spanien²⁰ og Italien.²¹

INKLUSION AF MIGRANTER OG MINDRETAL

Beskæftigelsen fortsætter med at være en afgørende faktor for inklusionen af migranter og mindretal - og dette gælder for såvel mange nationale regeringer som for

Europa-Kommissionen. Samtidig rapporterer vores nationale strategigrupper sprogbarrierer som det mest presserende problem i forhold til at stå i vejen for, at nytillkommende kan tilgå grundlæggende serviceydelser og få adgang til sundhedsvæsenet samt arbejdsmarkedet. Civilsamfundsorganisationerne spiller her en nøglerolle og påtager sig endda ansvaret for personer, der svigtes af (nationale) regeringer ved for eksempel at sørge for sprogkurser og arrangere adgang til grundlæggende serviceydelser og bolig. Desto mere bekymrende er det, at SOLIDAR's medlemmer og partnerorganisationer rapporterer om en forøgelse af angrebene på organisationer, der arbejder med migranter, især i Grækenland, Ungarn, Kroatien og Bulgarien.

BOLIGER

Mangel på boliger, der har den fornødne kvalitet, og som folk kan betale, fortsætter med at være et af de meste presserende problemer ifølge vores NSG'er. 15,6% af alle europæere bor i overbefolkede boliger, og 10,1% lever i en husholdning, hvor boligomkostningerne udgør op til 40% af den samlede disponible indkomst.^{22,23} Disse problemer påvirker lejere og lavindkomsthusholdninger i langt højere grad end boligejere. Vi ser også store forskelle mellem landene, hvor kun 1,7% af husholdningerne på Malta er overbebyrdet med boligomkostninger sammenlignet med 39,5% i Grækenland.²⁴ Tilgængeligheden af socialt boligbyggeri efterlader også meget at ønske: I den belgiske region Flandern var der i 2016 lige

17 Eurostat (2020). Udgifter til social sikring: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00098/default/table?lang=en>

18 Eurostat (2020). Sociale nettoydelse: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SPR_NET_BEN_custom_166174/default/table?lang=en

19 Eurostat (2020). Fattigdomsrisikofrekvensen efter fattigdomstærskel, alder og køn - EU-SILC- og ECHP-undersøgelser: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_ji02/default/table?lang=en

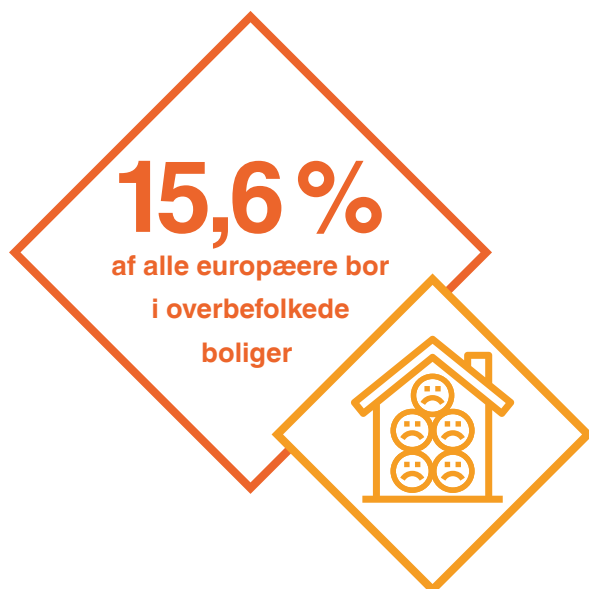
20 Statens officielle nyhedsbrev (2020). Kongeligt lovdekret 20/2020 om mindstelønsordningen (Spanien): <https://www.boe.es/eli/es/rdl/2020/05/29/20/con>

21 Arbejds- og socialministeriet (Italien) (2020) Reddito di Cittadinanza <https://www.redditicittadinanza.gov.it/>

22 Eurostat (2020). Rate for overbefolkning efter køn - EU-SILC-undersøgelse: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi170/default/table?lang=en>

23 Eurostat (2020). Rate for overbebyrdende boligomkostninger efter køn: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi160/default/table?lang=en>

24 Eurostat (2018). Boligstatistikker: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Housing_statistics

så mange personer på venteliste, som der var allerede beboede sociale boligenheder. Vores nationale strategigrupper rapporterer endvidere om betydelige regionale forskelle, hvor boligomkostningerne i bycentre og turistområder stiger særlig stærkt i forhold til indkomsterne.

SUNDHEDSVÆSEN

Sundhedssystemerne i alle europæiske lande har skullet håndtere en hidtil uset efterspørgsel efter behandling og pleje under covid-pandemien. Med mere end 9 millioner mennesker diagnosticeret med covid-19 i EU/EØS²⁵ er de europæiske sundhedssystemer og deres personale udsat for et kolossalt pres. Dette har kaste lyset på underliggende problemstillinger såsom underfinansiering og mangel på personale - og dette endda på den mest brutale måde, man kan tænke sig; samtidig har pandemien i høj grad påvirket de sårbare gruppers liv.

Pandemien er forsøgt bekæmpet af et svækket sundhedssystem, der lider under nedskæringer og sparepolitikker, der har stået på i nu mere end ti år. Finanskrisen i 2008 førte til en reduktion i de økonomiske midler, der anvendes til offentlige tjenesteydelser, herunder sundhedssystemerne. Disse systemer blev defineret som oplagte mål for besparelser udelukkende på grund af deres størrelse - og ikke ud fra objektive kriterier. Som følge heraf er antallet af hospitalssenge i EU-28-området faldt betydeligt på grundlag af en formodet rationaliseringsgevinst - en udvikling, der har stået på i mere end et årti.²⁶ Allerede i Social Rights Monitor 2019 udtrykte SOLIDAR-medlemmer og -partnere deres bekymring over manglen på kvalificeret sundhedspersonale i flere lande.

Flere nationale strategigrupper har også givet udtryk for deres bekymring over regionale forskelle med hensyn til tilgængeligheden af sundhedstjenester i lande som Frankrig, Belgien, Kroatien og Serbien. Årsagen skal primært findes i manglen på sundhedspersonale eller decentralisering af styringen af sundhedspolitikker og infrastruktur. Vores nationale strategigrupper i Bulgarien, Danmark, Estland, Tyskland og Italien advarer om, at sprogbarrieren fortsat er den største forhindring for migranter og mindretal i forhold til at tilgå sundhedsvæsenet. Administrative forhindringer rapporteres at være en yderligere komplicerende faktor i Bulgarien, Frankrig, Grækenland og Spanien.

25 Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme (2020). Covid-19-situationsopdatering for EU/EØS og Det Forenede Kongerige (UK) pr. 8. november 2020: <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea>.

26 Eurostat (2020). Hospitalssenge efter type af behandling: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/HLTH_RS_BDS_custom_177966/default/table?lang=en

RÅDERUMMET FOR CIVILSAMFUNDET

Indskrænkningen af råderummet for civilsamfundet er en bekymrende tendens over hele Europa. SOLIDAR's medlemmer og partnere rapporterer, at den økonomiske støtte til civilsamfundsorganisationer (CSO'er) er faldende, og i nogle lande - f.eks. Tyskland - underkastes disse organisationer strengere kontrol og beskatning. CSO'er, der arbejder med migranter, angribes i stigende grad - både økonomisk og juridisk - af regeringer samt af ekstremistgrupper.

I et forsøg på at inddæmme covid-19-virussen har mange regeringer over hele kontinentet begrænset forsamlingsfriheden ved at forbyde offentlige forsamlinger eller begrænse deres størrelse. Selv om det er forståeligt i sammenhæng med pandemien, er det diskutabelt, om den virkning, den har haft på retten til at demonstrere, kan retfærdiggøres - særligt set i lyset af de ofte mindre indgribende foranstaltninger, der pålægges kommercielle virksomheder. Under covid-19-pandemien har sociale partnere ligeledes oplevet, at deres kompetencer er blevet undermineret af regeringer,

der træffer ensidige beslutninger vedrørende beskæftigelsesspørgsmål uden (tilstrækkelig) høring af fagforeninger og medarbejderorganisationer. Fagforeninger i Frankrig begyndte i foråret at kræve forhandlinger om fjernarbejde, og disse forhandlinger blev indledt i november.

Samtidig bringer de kontinuerlige angreb på medierne foranstaltet af såvel statslige aktører som grupper fra det ekstreme højre pressefriheden i fare. I Holland har det statslige radio- og tv-selskab været tvunget til at fjerne logoerne fra sine satellitvogne som følge af vedvarende trusler og angreb fra højreorienterede konspirationsteoretikere.²⁷ Journalister uden Grænser udtaler, at selv om nogle europæiske lande stadig er førende i forhold til forsvaret af pressefriheden, trues den fri journalistik i Europa af "illiberale demokratier" og "kampen mod terrorisme", særlig i den østlige og sydlige del af kontinentet.²⁸ Den omstændighed, at ejerskabet til medierne er koncentreret i hænderne på nogle få magtfulde aktører, begrænser yderligere pressefriheden i disse regioner.

27 NOS (2020). NOS haalt na aanhoudende bedreiging logo van satellietwagens : <https://nos.nl/artikel/2352452-nos-haalt-na-aanhoudende-bedeiging-logo-van-satellietwagens.html>

28 Journalister uden grænser (2020). Europa - Centralasien: <https://rsf.org/en/europe-central-asia>

SAMMENLIGNING I FORHOLD TIL DE LANDESPECIFIKKE HENSTILLINGER

De landespecifikke henstillinger for 2020 blev offentliggjort i maj, hvor pandemiens første bølge var på sit højdepunkt. Det er derfor ikke overraskende, at mange af henstillingerne har et stærkt fokus på at afbøde de første direkte virkninger af covid-19 på sundhedssystemer og økonomi. Vi er glade for at kunne notere os, at de fleste lande, der er dækket i Social Rights Monitor, anbefaler Europa-Kommissionen også at styrke de sociale sikkerhedsnet for bl.a. atypiske arbejdstagere (Italien) og selvstændige (Holland). Imidlertid stikker de

socioøkonomiske virkninger af denne krise meget dybere end indkomsten. Vores nationale strategigrupper rapporterer, at covid-19 i meget høj grad påvirker alle aspekter af sociale rettigheder - lige fra beskæftigelse og uddannelse over adgangen til grundlæggende serviceydelser til råderummet for civilsamfundet. Da det bliver stadig tydeligere, at covid-19 fortsat vil påvirke vores samfund i den nærmeste fremtid, insisterer SOLIDAR på, at der er behov for en bredere tilgang til denne pandemis socioøkonomiske konsekvenser.

FEPS
FOUNDATION FOR EUROPEAN
PROGRESSIVE STUDIES

SOLIDAR er et europæisk netværk bestående af mere end 50 civilsamfundsorganisationer, der samler flere millioner borgere i hele Europa og over hele verden. SOLIDAR er talerør for sine medlemsorganisationer i forhold til EU og internationale institutioner på tværs af de tre vigtigste politikområder: sociale anliggender, internationalt samarbejde og livslang læring. For yderligere oplysninger www.solidar.org

SOLIDAR

Avenue des Arts, 50
1000 Brussels - Belgium
+32 2 500 10 20
www.solidar.org
[@SOLIDAR_EU](https://twitter.com/SOLIDAR_EU)

Foundation for European Progressive Studies (FEPS) er tænketanken for den socialdemokratiske politiske familie på EU-niveau. Dens mission er at udvikle innovativ forskning, politisk rådgivning, uddannelse og debatter for gennem inspiration og oplysning at fremme progressive politikker og målsætninger i hele Europa. FEPS fungerer som et knudepunkt for tænkning og idéer, der bidrager til at finde løsninger på de udfordringer, som Europa står over for i dag. FEPS kan for nuværende trække på et solidt netværk bestående af 68 medlemsorganisationer. Heraf er 43 fuldgyltige medlemmer, 20 har observatørstatus, og 5 er fødte medlemmer. Ud over dette netværk af organisationer, der aktivt bidrager til at fremme progressive værdier, har FEPS desuden et eksternt netværk af partnere, herunder kendte universiteter, videnskabsfolk, politikere og aktivister.

FEPS

Avenue des Arts, 46
1000 Bruxelles - Belgium
+32 2 234 69 00
info@feeps-europe.eu
www.feeps-europe.eu
[@FEPS_Europe](https://twitter.com/FEPS_Europe)

SOLIDAR's Social Rights Monitor 2020 er udviklet inden for rammerne af programmet Together for Social Europe, der er medfinansieret af EU-programmet for beskæftigelse og social innovation (EaSI). Den giver indsigt i de sociale rettigheders tilstand i 17 europæiske lande. Social Rights Monitor vurderer det sociale Europas tilstand med hensyn til ligestilling, rimelige arbejdsvilkår, social beskyttelse, inklusion og borgerfora på grundlag af de observationer, der foretages af civilsamfundsorganisationer gennem deres arbejde i marken kombineret med statistiske data og videnskabelige resultater. Dette sker på baggrund af observationer foretaget af nationale strategigrupper (NSG'er), der er etableret i hvert af disse lande af et SOLIDAR-medlem eller en partner.

Social Rights Monitor 2020 vurderer ligeledes, i hvilket omfang disse aspekter er afspejlet i de landespecifikke henstillinger fra det europæiske semester i retning mod en socialt bæredygtig genopretning efter covid-19-krisen.

ANSVARLIG REDAKTØR:

Mikael Leyi

FORFATTER:

Jedde Hollewijn

KOORDINERING AF PUBLICERING:

Carlos Roldán Mejías, Violeta Meotto,
Jedde Hollewijn, Julie Martinaud

KORREKTUR OG REDIGERING:

Sebastian Moffett, David Rinaldi, Euléane Omez

OVERSÆTTELSE FRA ENGELSK:

Diction Danmark ApS

GRAFISK DESIGN:

Maximilian Fischer

BIDRAG FRA:

Pour La Solidarité, ISI, Centre for Peace Studies,
MKC Praha, Nyt Europa, Johannes Mihkelson Centre,
CEMEA France, La Ligue de l'Enseignement, Willi-
Eichler-Akademie, ARSIS, PGA-Hungary, ARCI, CDI,
Humanitas, IDC, AOPSS, MPDL, VolontEurope

Denne publikation er produceret med økonomisk støtte fra Den Europæiske Union. Oplysningerne i denne publikation afspejler ikke nødvendigvis Europa-Kommissionens holdninger eller synspunkter.

solidar

FEPS
FOUNDATION FOR EUROPEAN
PROGRESSIVE STUDIES

© FEPS 2020

© SOLIDAR 2020

